

УДК 342.2

DOI https://doi.org/10.32782/galician_studies/law-2024-6-14

Портянко Андрій Анатолійович,

здобувач

Науково-дослідного інституту публічного права

ORCID ID: 0000-0002-9880-4402

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ АРХІТЕКТУРНО-БУДІВЕЛЬНОЇ СФЕРИ ЯК ОБ'ЄКТУ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Стаття присвячена здійсненню комплексного наукового дослідження теоретико-правових аспектів визначення архітектурно-будівельної сфери, як об'єкту адміністративно-правового забезпечення. На підставі отриманих результатів дослідження автором аргументовано, що з огляду на трансформаційні процеси у сфері публічного управління, зокрема в умовах воєнного стану, виникає нагальна необхідність впровадження нових підходів до правового регулювання архітектурно-будівельної діяльності, спрямованих на забезпечення публічних інтересів, безпеки об'єктів будівництва та підвищення якості середовища існування населення. Враховуючи наведені висновки, отримані за результатами аналізу наукових підходів до розуміння сутності «архітектурно-будівельної сфери» встановлено відсутність єдності у її тлумаченні в межах адміністративно-правової доктрини. Наголошено, що архітектурна діяльність є підґрунтям цієї сфери, яка поєднує творчі, проєктні, наукові та контрольні елементи. При цьому будівництво забезпечує практичну реалізацію відповідних рішень. Наголошено, що така єдність є основою для виникнення правовідносин, у яких поєднуються як приватноправові, так і публічно-правові засади регулювання. Значну увагу приділено дослідженню понятійно-категоріального апарату за темою дослідження. Зокрема, доведено, що традиційні підходи до отождошення понять «будівництво», «містобудівна діяльність» і «капітальне будівництво» не відповідають сучасним умовам розвитку правової системи. Запропоновано підхід, відповідно до якого ці категорії мають розглядатися як взаємопов'язані, але самостійні елементи єдиної регуляторної системи, кожен з яких виконує специфічну функцію у процесі формування та реалізації державної політики. Констатовано, що адміністративно-правове забезпечення архітектурно-будівельної сфери є системним інструментом реалізації державної політики, що охоплює сукупність правових норм, процедур та управлінських механізмів, спрямованих на координацію діяльності суб'єктів, забезпечення дотримання містобудівних вимог, узгодження публічних і приватних інтересів та формування безпечного середовища життєдіяльності.

Ключові слова: архітектура, будівництво, архітектурно-будівельна сфера, адміністративно-правове забезпечення, безпекові виклики.

Portianko A. A. Theoretical and legal aspects of defining the architectural and construction sphere as an object of administrative and legal support

The article is devoted to a comprehensive study of the theoretical and legal aspects of defining the architectural and construction sphere as an object of administrative and legal support. Based on the results of the study, the author argues that, given the transformation processes in the sphere of public administration, in particular under martial law, there is an urgent need to introduce new approaches to the legal regulation of architectural and construction activities aimed at ensuring public interests, the safety of construction objects and improving the quality of the living environment. Taking into account the above conclusions, obtained from the results of the analysis of scientific approaches to understanding the essence of the architectural and construction sphere, the lack of unity in its interpretation within the framework of administrative and legal doctrine has been established. It is emphasized that architectural activity is the basis of this sphere, combining creative, design, scientific and control elements. At the same time, construction provides the material and practical implementation of relevant decisions. It is emphasized that such unity is the basis for the emergence of complex legal relations, which combine both private law and public law principles of regulation. Considerable attention is paid to the study of the conceptual and categorical apparatus on the topic of research. In particular, it is proven that traditional approaches to the identification of the concepts of «construction», «urban planning activity» and «capital construction» do not correspond to the modern conditions for the development of the legal system. An approach is proposed according to which these categories should be considered as interconnected, but independent elements of a single regulatory system, each of which performs a specific function in the process of forming and implementing state policy. It is stated that the administrative and legal support of the architectural and construction sector is a systemic tool for implementing state policy, encompassing a set of legal norms, procedures and management mechanisms aimed at coordinating the activities of entities, ensuring compliance with urban planning requirements, harmonizing public and private interests and forming a safe living environment.

Key words: architecture, construction, architectural and construction sector, administrative and legal support, security challenges.

Постановка проблеми. Враховуючи здійснення системного перегляду національного законодавства України щодо його адаптації до *acquis communautaire*, простежується поступовий процес модернізації підходів до правового регулювання архітектурно-будівельної сфери. У зв'язку з цим виникає потреба у впровадженні якісно нових підходів до регулювання відповідних правовідносин, зокрема в умовах введення воєнного стану. Це пов'язано безпосередньо із забезпеченням національних інтересів України в частині формування інфраструктури, підвищення якості життя населення, забезпечення безпеки об'єктів будівництва та їх відповідності міжнародним стандартам. Саме тому у цьому контексті адміністративно-правове забезпечення є головним інструментом реалізації державної політики у сфері будівництва.

Виходячи із зазначеного, ми пропонуємо звернути увагу на позицію Титаренко Т.Г., яка вважає, що вироблення державної політики є послідовним процесом викреслення складових гуманітарної, соціальної, економічної мозаїки, які логічно поєднуються і доповнюють одна одну. При цьому для реалізації цього потрібно: чітко сформулювати державне бачення майбутнього (ідеал, ідея, ідеологія); формалізувати дієві механізми реалізації; визначити цілі (довгострокові, середньострокові, короткострокові); здійснити стратегічне планування; розробити різні варіанти політики; прийняти політичне рішення; провести кампанію на підтримку політики; реалізувати політику відповідно до зазначених термінів; оцінити вплив певної природи політики на загальноекономічне відродження різних видів економічної діяльності та суспільної практики в державі [1].

Своєю чергою, проєктуючи наведені положення на предмет нашого дослідження, можна констатувати, що згаданий вище підхід до формування та реалізації державної політики у досліджуваній сфері потребує застосування комплексного підходу. Це зумовлено тим, що розуміння категорії «архітектурно-будівельна сфера» у межах науки адміністративного права є недостатньо досліджуваною, що підтверджується відсутністю єдиного підходу до її тлумачення. Як наслідок, це зумовлює необхідність додаткового доктринального осмислення теоретико-правових аспектів архітектурно-будівельної сфери, як об'єкту адміністративно-правового забезпечення

Аналіз останніх досліджень. Принагідно відзначити, що окремі питання визначення архітектурно-будівельної сфери, як об'єкту адміністративно-правового забезпечення, досліджувались значною кількістю вчених. Серед останніх, слід виокремити імена наступних авторів: Бевзенко В.М., Гарат М.Р., Гульчак О.В., Дмитренко В.І., Єрмоленко В.М., Кудрявцев О.В., Матвійчук А.В., Мельник Р.С., Миронець І.О., Реворович К.Р., Стукаленко О.В., Титаренко Т.Г. та інші.

Метою статті є здійснення комплексного наукового дослідження щодо визначення теоретико-правових аспектів архітектурно-будівельної сфери, як об'єкта адміністративно-правового забезпечення

Виклад основного матеріалу. Почати наше дослідження доцільно з визначення специфіки здійснення адміністративно-правового забезпечення, як головного інструменту трансформації політичних орієнтирів у відповідній управлінській діяльності, що здійснюються уповноваженими органами державної влади та місцевого самоврядування. Тобто, можна констатувати, що зазначене не обмежується виключно сукупністю виробничих або творчих процесів. Це одночасно є об'єктом адміністративно-правового регулювання, у межах якого реалізуються владно-управлінські функції держави та органів місцевого самоврядування. Підтвердженням цього є позиція Реворович К.Р., яка зазначає, що адміністративно-правові відносини завжди мають державно-владний характер, тобто один із суб'єктів завжди наділений державою владними повноваженнями щодо інших учасників адміністративно-правових відносин. Це стосується і так званих «горизонтальних» адміністративно-правових відносин. Тому, виникнення адміністративно-правових відносин по суті є об'єктивізацією загальної управлінської волі держави в реальній поведінці конкретних суб'єктів. [2, с. 20-21].

Разом із цим слід відзначити, що у архітектурно-будівельній сфері відбулась поступова трансформація адміністративно-правових відносин щодо реформування публічного управління та його переходу від традиційно владно-розпорядчої моделі до публічно-сервісної. Саме демократизація адміністративно-правових відносин у цій сфері є однією з визначальних передумов формування ефективного механізму її адміністративно-правового забезпечення, адже це передбачає перехід від суто імперативної, владно-розпорядчої моделі управління до більш відкритої, публічно орієнтованої системи взаємодії держави, підприємств та громадянського суспільства.

Вбачається, що умовою ефективної реалізації таких правовідносин є гарантування державного контролю і нагляду, функціонування дозвільної системи, застосування заходів адміністративного примусу, а також забезпечення публічного інтересу у сфері забудови територій. Вбачається, що

архітектурно-будівельна сфера поєднує як матеріально-технічні, так і владно-організаційні елементи, що надає їй чіткого адміністративно-правового характеру.

Щодо визначення сутності архітектурно-будівельної сфери, доцільним є її дослідження шляхом здійснення аналізу складових її змісту, які визначають особливості функціонування. Так, архітектурна діяльність становить першу складову архітектурно-будівельної сфери. У Законі України «Про архітектурну діяльність» під останньою слід розуміти діяльність по створенню об'єктів архітектури, яка охоплює творчий процес пошуку архітектурного рішення та його втілення, координацію дій учасників розроблення всіх складових частин проєктів з планування, забудови і благоустрою територій, будівництва (нового будівництва, реконструкції, реставрації, капітального ремонту) будівель і споруд, здійснення архітектурно-будівельного контролю і авторського нагляду за їх будівництвом, а також здійснення науково-дослідної та викладацької роботи у цій сфері [3].

З наведеного можна дійти висновку, що архітектурна діяльність постає як первинний і базовий елемент архітектурно-будівельної сфери, оскільки саме в її межах найбільш яскраво проявляється поєднання творчого та технологічного аспектів, які на наше переконання є головними її ознаками. Така діяльність охоплює не лише творчий процес формування архітектурного рішення та його практичну реалізацію, але й координацію дій усіх учасників проєктування, процеси планування, забудови і благоустрою територій, виконання будівельних робіт, передбачаючи нове будівництво, реконструкцію, реставрацію та ремонт, здійснення архітектурно-будівельного контролю й авторського нагляду, а також науково-дослідну і освітню діяльність у цій сфері. Зазначене визначення фактично підтверджує комплексний характер архітектурної діяльності, що свідчить про її тісний зв'язок із механізмами публічного адміністрування. Саме тому архітектурну діяльність доцільно розглядати не лише як вид професійної чи творчої діяльності, а і як об'єкт адміністративно-правового регулювання.

Важливо також звернути увагу на об'єкти, які охоплюються архітектурною діяльністю. До них належать будинки і споруди житлово-цивільного, комунального, промислового та іншого призначення, їх комплекси, об'єкти благоустрою, садово-паркової та ландшафтної архітектури, монументального і монументально-декоративного мистецтва, території (частини територій) адміністративно-територіальних одиниць і населених пунктів [3]. Такий перелік ще раз підтверджує наявність невід'ємних специфічних ознак досліджуваної категорії, оскільки вона охоплює процес пошуку і реалізації архітектурного рішення, формування просторової, планувальної та функціональної організації об'єкта, а також його естетичного вигляду. Водночас ця діяльність має чітку проєктно-планувальну спрямованість, оскільки передбачає координацію дій усіх учасників, розроблення містобудівної та проєктної документації, планування, забудову і благоустрій територій.

Подібна інтерпретація відображена і у Вільній енциклопедії «Вікіпедія». Зокрема, зазначається, що архітектурна діяльність – діяльність зі створення об'єктів архітектури, яка включає творчий процес пошуку архітектурного рішення та його втілення, координацію дій учасників розроблення всіх складових частин проєктів з планування та благоустрою територій, будівництва (нового будівництва, реконструкції, реставрації, капітального ремонту) будівель і споруд, здійснення архітектурно-будівельного контролю і авторського нагляду за їх будівництвом, а також здійснення науково-дослідної та викладацької роботи в цій сфері [4]. Це свідчить про відносну узгодженість нормативного та загальнонаукового підходів до визначення її змісту.

При цьому, не менш важливими є контрольно-наглядова та науково-освітня складові архітектурної діяльності, що забезпечують дотримання стандартів, якість реалізації проєктів і розвиток галузі. Вона поширюється на широкий спектр об'єктів – від окремих будівель і споруд до комплексів, елементів благоустрою та територій населених пунктів і реалізується за участю різних суб'єктів, серед яких ключову роль відіграють архітектори поряд із замовниками, підрядниками та органами публічної влади. Загалом архітектурна діяльність здійснюється в межах містобудівного законодавства та спрямована на досягнення збалансованих результатів, що поєднують естетичну виразність, функціональність, економічну доцільність і безпеку, забезпечуючи формування якісного та комфортного середовища життєдіяльності людини.

Практичне втілення архітектурних рішень забезпечується через будівельну складову. Так, Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» визначає будівництво як нове будівництво, реконструкцію, реставрацію, капітальний ремонт об'єкта будівництва [5].

Зазначене визначення передбачено також у Міжнародній конвенції про безпеку та гігієну праці у будівельній сфері, відповідно до положень якої під «будівництвом» слід розуміти діяльність, що включає:

1) будівельні роботи, серед них земляні роботи й спорудження, конструктивні зміни, реставраційні роботи, капітальний і поточний ремонт та знесення усіх видів будинків чи будівель [6];

2) цивільне будівництво, куди входять земляні роботи й спорудження, конструктивні зміни, капітальний і поточний ремонт та знесення, наприклад, аеропортів, доків, гаваней, внутрішніх водних шляхів, гребель, захисних споруд на берегах річок і морів та поблизу зон обвалів, автомобільних доріг і шосе, залізниць, мостів, тунелів, віадуків та об'єктів, пов'язаних з наданням послуг, таких, як комунікації, дренаж, каналізація, водопостачання й енергопостачання [6];

3) монтаж та демонтаж будов і конструкцій з елементів заводського виробництва, а також виробництво збірних елементів на будівельному майданчику [6].

Водночас за тлумачним словником української мови, «будівництво» – це те саме, що будівання, спорудження будинків, створення парків, скверів, озеленення вулиць, місце, де здійснюється будівання, а також споруджувана будівля, установа або організація, яка будує, споруджує що-небудь [7]. Принагідно зауважити, що в загальному вжитку категорія «будівництво» найчастіше застосовується до робіт із великим об'ємом виробництва, таких як спорудження будівель, суден, літаків і здійснення публічних робіт щодо будівництва доріг, дамб і мостів. При цьому, під «будувати» розуміється «споруджувати, зводити яку-небудь будівлю (будівлі), створювати, організовувати що-небудь, ґрунтувати на чому-небудь, формувати на якійсь основі, креслити на підставі зроблених розрахунків» [8, с. 12].

Проте, зміст поняття «будівництво» доцільно розглядати як багатокомпонентний і ширший процес, ніж суто процес зведення об'єктів. Передусім воно охоплює безпосереднє виконання будівельних робіт як технологічний процес створення будівель і споруд. Водночас будівництво нерозривно пов'язане з просторовим елементом – спеціально відведеною земельною ділянкою, а точніше будівельним майданчиком, у межах якої реалізуються відповідні роботи.

Крім того, будівництво передбачає організаційно-правову діяльність суб'єктів господарювання, які забезпечують планування, управління та виконання будівельних робіт. Важливою складовою є також публічно-правовий характер досліджуваної категорії, що охоплює наукове й проєктне забезпечення, а також дозвільні та контрольні функції органів влади, пов'язані з ліцензуванням, наглядом і забезпеченням дотримання встановлених вимог у цій сфері. Таким чином, будівництво постає як комплексна система, що поєднує технологічні, територіальні, організаційні та адміністративно-правові елементи.

Своєю чергою, Дмитренко В.І. пропонує визначати суть «будівництва» через його тлумачення, як процес спорудження будівель і споруд, що полягає у створенні нових підприємств, здійснює розширення, реконструкцію і технічне переозброєння діючих підприємств та інших об'єктів виробничої сфери, а також невиробничої сфери, або іншими словами це – економічна діяльність, яка включає прогнозування, планування, проєктування, спорудження об'єктів містобудування, впорядкування територій, розширення, технічне переобладнання підприємств та забезпечує зведення, реконструкцію житлових, громадських і виробничих будівель, споруд та створює базу для розвитку всіх інших сфер народного господарства [9, с. 151]. Проте таке визначення потребує певного уточнення, зокрема в частині визначення першочерговості ролі будівництва як підґрунтя розвитку всіх сфер народного господарства.

Звичайно, будівельна діяльність дійсно створює матеріальну основу для функціонування виробничої та невиробничої сфер, втім таке твердження має дещо узагальнений характер і не враховує взаємозалежність будівництва з іншими галузями економіки, які також впливають на його розвиток. Крім того, ототожнення будівництва включно з економічною діяльністю звужує його зміст, оскільки воно також є об'єктом адміністративно-правового регулювання, що передбачає наявність дозвільних процедур, стандартів безпеки, містобудівних вимог і контролю з боку держави. Відтак, для більш повного розуміння сутності будівництва доцільно розглядати його як комплексне соціально-економічне та правове явище, що функціонує у тісному взаємозв'язку з усіма сферами національної економіки.

Тож ми пропонуємо звернути увагу на концептуальні підходи щодо визначення адміністративно-правового регулювання будівельної галузі, яку у науковій літературі досить часто ототожнюють з поняттям «капітальне будівництво», «будівництво», «містобудівна діяльність». Проте їх ототожнення не є цілком обґрунтованим, оскільки вони відрізняються за змістом і сферою застосування. У зв'язку з цим ми пропонуємо більш детально дослідити зазначене питання з метою чіткого розмежування цих категорій та забезпечення термінологічної узгодженості.

Стукаленко О.В. на підставі здійсненого дослідження наводить власне визначення, будівельної галузі, розуміючи під нею «підгалузь адміністративного права, яка регулює суспільні відносини

управлінського та публічно-сервісного спрямування, що формуються у процесі публічного управління в будівельній галузі, та спрямована на створення повноцінного середовища життєдіяльності людини» [10, с. 27].

Зважаючи на це нею сформовано кілька концептуальних позицій, які стосуються будівельної галузі, зокрема: 1) будівельного права як окремої галузі права, до складу якої входять адміністративні правовідносини в галузі будівництва; 2) складової іншої галузі права, де оглядово розглядається управлінська складова будівельної галузі; 3) міжгалузевого правового інституту, у рамках якого виокремлено дещо відособлені правові норми, що стосуються управлінської складової будівельної галузі та можуть складати підінститут тощо [10, с. 53-54].

Однак, Єрмоленко В.М., досліджуючи місце містобудівного права в системі права України, зазначає, що будівельне право в системі права варто розглядати як комплексний правовий інститут, а, з огляду на відсутність інформації про його входження до структури конкретної галузі права, також наголошує на доцільності вважати будівельне право ще й міжгалузевим правовим інститутом. Такі наслідки обумовлені природою міжгалузевих інститутів права, виникнення яких зумовлюється головним чином єдністю предмету правового регулювання і виконуваних функцій. [11, с. 86; 89].

При цьому автор нівелює думку Стукаленко О.В., зазначаючи, що не варто ототожнювати містобудівне право і будівельне право, оскільки, по-перше, будівельна галузь – це структурно-секторальна складова частина економіки нашої країни, яка є однією з галузей сфери матеріального виробництва, але не правової системи, а тому не може бути підгалуззю будь-якої галузі права, зокрема адміністративного; по-друге, у такій іпостасі будівельна галузь взагалі не може регулювати жодних суспільних відносин; по-третє, навіть якщо цілком гіпотетично надати будівельній галузі регулятивні функції, залишається не зрозумілим, як «будівельна галузь регулює суспільні відносини в будівельній галузі» [12, с. 28].

Втім, більш доцільним у науковій доктрині видається підхід, відповідно до якого будівельне право розглядається як самостійна комплексна галузь права. Це зумовлено специфікою його предмета, який охоплює сукупність відносин, пов'язаних із технологічним та виробничим циклом створення об'єктів будівництва. На відміну від містобудівного права, що має переважно публічно-правову спрямованість і регулює питання планування територій, зонування та забезпечення публічних інтересів громади, будівельне право спрямоване на безпосередню організацію процесу зведення конкретного об'єкта. Воно охоплює вузькоспеціалізовані відносини, починаючи від інженерних випробувань і оцінки придатності території до проектування та виконання будівельно-монтажних робіт. Така концентрація на техніко-юридичних та безпекових особливостях свідчить про наявність відокремленого регулятивного масиву з власним інструментарієм.

Крім того, комплексність будівельного права проявляється у поєднанні приватно- та публічно-правових засад регулювання, що відрізняє його від більш вузько адміністративного підходу, характерного для містобудівного права. У цій сфері взаємодіють норми цивільного права (зокрема договори підряду, авторсько-правові аспекти архітектурної діяльності) та норми публічного регулювання (державні будівельні норми, контроль і нагляд у сфері будівництва). Якщо містобудівне право визначає загальні параметри та умови просторового розвитку, то будівельне право регламентує безпосередній механізм реалізації проекту на рівні конкретного об'єкта. У зв'язку з цим більш обґрунтованим є підхід, відповідно до якого саме будівельне право слід визнавати самостійною комплексною галуззю, а не похідною складовою містобудівного чи виключно адміністративного права.

Водночас Матвійчук А.В. відносить будівельне право до комплексного міжгалузевого правового інституту особливої частини адміністративного права, розглядаючи його як систему правових норм, регулюючих суспільні відносини у сфері будівництва, що виникають у процесі здійснення цілеспрямованої діяльності державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, громадян, об'єднань громадян зі створення та підтримання повноцінного життєвого середовища [13, с. 14].

Дійсно, сьогодні прослідковується сформована система суспільних відносин у будівельній сфері, яка охоплює регулювання будівельної та архітектурної діяльності, процеси реконструкції застарілого житлового фонду тощо. Водночас це передбачає врегулювання дозвільних процедур, стандартизації та сертифікації, надання адміністративних послуг, а також здійснення державного нагляду й контролю у будівельній галузі. У сукупності зазначені елементи формують окремий напрям адміністративно-правового регулювання у досліджуваній сфері.

На противагу цьому, слід звернути увагу на ще один підхід, що стосується комплексного характеру згаданого вище явища, яке окрім норми і правових інститутів адміністративного права охоплює

цивільне, земельне та інші галузі права. Прихильники цієї концепції розглядають будівельне право у широкому значенні, ґрунтуючись на змісті містобудівного законодавства та його нормативному наповненні, яке охоплює різні види будівних відносин – як договірних, так і управлінського характеру. При цьому договірні відносини регулюються нормами цивільного та господарського права, тоді як управлінські відносини відносяться до сфери адміністративно-правового регулювання.

Характерною особливістю таких правовідносин є їх виникнення, розвиток і функціонування переважно у зв'язку зі специфічним об'єктом – територією, яка є простором для подальшого розміщення та будівництва об'єктів, що забезпечують життєдіяльність людини. Крім того, ці відносини тісно пов'язані з діяльністю органів виконавчої влади різних рівнів – від центрального до місцевого. Виходячи з цього, у наукових підходах до розуміння будівельного права значна увага приділяється саме державному управлінню у будівельній сфері та системі відповідних суб'єктів.

Щодо розуміння поняття «капітальне будівництво» у межах досліджуваного напрямку, доцільно зазначити, що він набув широкого використання ще в радянський період при плановій економіці, де держава була єдиним замовником і власником. У межах наукової літератури воно нерідко ототожнюється із загальним поняттям будівництва. Водночас його застосування здебільшого зумовлене прагненням наголосити на значній вартості створення відповідних об'єктів та необхідності здійснення суттєвих капітальних інвестицій. Як наслідок, у межах окремих галузей права, зокрема господарського, цивільного та земельного – будівельне право часто визначається крізь призму капітального будівництва.

Як вже наголошувалось вище, будівництво охоплює практичний аспект досліджуваної сфери, оскільки це безпосередньо пов'язано з процесом створення, реконструкції чи відновлення об'єктів нерухомості. Водночас Стукаленко О.В. стверджує, що ключову роль у наданні цій сукупності процесів системності та публічно-правового характеру відіграє державний архітектурно-будівельний контроль, який забезпечує дотримання вимог законодавства, будівельних норм і стандартів усіма учасниками відповідних правовідносин. Вбачається, що будівництво – це не лише технологічний, а складний соціально-управлінський процес, де дотримання приватного інтересу забудовника неможливе без суворого дотримання державних стандартів та норм, які визначають межі діяльності суб'єктів владних повноважень.

Висновок. Отже, адміністративно-правове забезпечення у архітектурно-будівельній сфері доцільно визначати як впорядкований комплекс правових норм і процедурних засобів публічного управління, за допомогою яких уповноважені органи державної влади та місцевого самоврядування здійснюють організацію, координацію та контроль правовідносин, пов'язаних із плануванням, проектуванням, здійсненням архітектурно-будівельних робіт і введенням об'єктів в експлуатацію. Регулювання таких правовідносин повинно спрямовуватись на узгодження приватних і публічних інтересів, забезпечення безпеки забудови, дотримання містобудівних вимог і сталого розвитку територій. Водночас їх сукупність слід розглядати як цілісну систему, що поєднує архітектурні, містобудівні, будівельні та контрольно-наглядові частини.

Література

1. Титаренко Т.Г. Поняття та сутність і зміст державної політики регулювання земельних відносин. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2015. № 8. URL : <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=873>
2. Резворович К.Р. Адміністративно-правове забезпечення реалізації державної політики у сфері будівництва : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Дніпропетровськ, 2016. 194 с.
3. Про архітектурну діяльність: Закон України від 20.05.1999 № 687-XIV. Відомості Верховної Ради. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/687-14#Text>
4. Архітектурна діяльність. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Архітектурна_діяльність
5. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011 № 3038-VI. Відомості Верховної Ради України, 2011 № 34. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>
6. Конвенція про безпеку й гігієну праці та виробниче середовище від 22.06.1981 № 155. Міжнародна організація праці. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_050#Text
7. Словник української мови: [в 11-ти томах]. Київ: Наук. думка, 1970–1980. Т. 1–11.
8. Шумейкіна А.В. Багатозначність дієслів конкретної фізичної дії в сучасній українській літературній мові : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01. Київ, 2007. 22 с.
9. Дмитренко В.І. Структура та основи суб'єкти будівельної галузі: безпековий аспект. *Вчені записки Університету «КРОК»*. №1(57), 2020. С. 147-154.
10. Стукаленко О.В. Адміністративно-правове забезпечення будівельної галузі: теоретико-правові та праксеологічні засади : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Дніпро, 2016. 513 с.

11. Єрмоленко В.М. Містобудівне право в системі права України. *Науково-практичний журнал. «Право. Людина. Довкілля»*. 2019. Т. 10. № 4. С. 85–94.
12. Стукаленко О.В. Місце будівельного права в системі права. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія Право. 2016. Вип. 37. Т. 3. С. 25–27.
13. Матвійчук А.В. Контрольні провадження у галузі будівництва : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Національний ун-т біоресурсів та природокористування України. Київ, 2010. 21 с.

References

1. Tytarenko, T.H. (2015). Poniattia ta sutnist i zmist derzhavnoi polityky rehuliuвання zemelnykh vidnosyn [The concept and essence and content of state policy for regulating land relations]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonallennia ta rozvytok – State administration: improvement and development*. № 8. URL : <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=873> [in Ukrainian].
2. Rezvorovych, K.R. (2016). Administratyvno-pravove zabezpechennia realizatsii derzhavnoi polityky u sferi budivnytstva [Administrative and legal support for the implementation of state policy in the field of construction]: dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.07. Dnipropetrovsk, 194 p. [in Ukrainian].
3. Pro arkhitekturnu diialnist: Zakon Ukrainy vid 20.05.1999 № 687-XIV [On architectural activity: Law of Ukraine dated 20.05.1999 No. 687-XIV]. Vidomosti Verkhovnoi Rady. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/687-14#Text> [in Ukrainian].
4. Arkhitekturna diialnist [Architectural activity]. Vikipediia. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Arkhitekturna_diialnist [in Ukrainian].
5. Pro rehuliuвання mistobudivnoi diialnosti: Zakon Ukrainy vid 17.02.2011 № 3038-VI [On the regulation of urban development activities: Law of Ukraine dated 17.02.2011 No. 3038-VI]. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 2011 № 34. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text> [in Ukrainian].
6. Konventsiiia pro bezpeku y hihiienu pratsi ta vyrobnyche seredovyshche vid 22.06.1981 № 155 [Convention on Occupational Safety and Health and the Working Environment dated 22.06.1981 No. 155]. Mizhnarodna orhanizatsiia pratsi. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_050#Text [in Ukrainian].
7. Slovyk ukrainskoi movy: [v 11-ty tomakh] [Dictionary of the Ukrainian language: [in 11 volumes]]. Kyiv: Nauk. dumka, 1970–1980. T. 1–11. [in Ukrainian].
8. Shumeikina, A.V. (2007). Bahatoznachnist diiesliv konkretnoi fizychnoi dii v suchasni ukrainskii literaturnii movi [The ambiguity of verbs of specific physical action in modern Ukrainian literary language: author's abstract]: avtoref. dys. ... kand. filol. nauk : spets. 10.02.01. Kyiv, 22 p. [in Ukrainian].
9. Dmytrenko, V.I. (2020). Struktura ta osnovi subiekty budivelnoi haluzi: bezpekovi aspekt [Structure and basis of subjects of the construction industry: security aspect]. *Vcheni zapysky Universytetu «KROK» – Academic notes of the University «KROK»*. №1(57). pp. 147-154. [in Ukrainian].
10. Stukalenko, O.V. (2016). Administratyvno-pravove zabezpechennia budivelnoi haluzi: teoretyko-pravovi ta prakseolohichni zasady [Administrative and legal support of the construction industry: theoretical, legal and praxeological foundations]: dys. ... d-ra yuryd. nauk : 12.00.07. Dnipro, 513 p. [in Ukrainian].
11. Iermolenko, V.M. (2019). Mistobudivne pravo v systemi prava Ukrainy [Urban planning law in the legal system of Ukraine]. *Naukovo-praktychnyi zhurnal. «Pravo. Liudyna. Dovkillia» – Scientific and practical journal. «Law. Man. Environment»*. Т. 10. № 4. pp. 85–94. [in Ukrainian].
12. Stukalenko, O.V. (2016). Mistse budivelnogo prava v systemi prava [The place of construction law in the legal system]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnogo universytetu. Seriia Pravo –Scientific Bulletin of the Uzhgorod National University. Law Series*. Vyp. 37. Т. 3. pp. 25–27. [in Ukrainian].
13. Matviichuk, A.V. (2010). Kontrolni provadzhennia u haluzi budivnytstva [Control proceedings in the construction industry]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.07. Natsionalnyi un-t bioresursiv ta pryrodokorystuvannia Ukrainy. Kyiv, 21 p. [in Ukrainian].